

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum homo possit consequi beatitudinem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

Hom. 10. in Evangelica, cir. princip.

furgamus, sicut Gre. dicit in quadam * Hom. Sicut per cibum, & potum intelligitur delectatio beatitudinis: per diuitias, sufficientia qua homini sufficit Deus: per regnum, exaltatio hominis vsque ad coniunctionem cum Deo.

AD SECUNDVM dicendum, quod bona ista de feruentia animali vite, non competunt vite spirituali, in qua beatitudo perfecta consistit. Et tamen erit in illa beatitudine omnium bonorum congregatio, quia quicquid bonum inuenitur in istis, totum habebitur in summo fonte bonorum.

Lib. 1. cap. 9. non remote a si. 10. 4.

AD TERTIVM dicendum, quod secundum * Aug. in lib. de ser. Do. in monte: Merces sanctorum non dicitur esse in corporeis calis: sed per calos intelligitur altitudo spiritualium bonorum. Nihilominus tamen locus corporeus scilicet celum empyreum aderit beatis, non propter necessitatem beatitudinis: sed secundum quandam congruentiam & decorem.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum ad beatitudinem requiratur societas amicorum.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur, quod amici sint necessarij ad beatitudinem. Futura enim beatitudo in scripturis frequenter nomine glorie designatur: sed gloria consistit in hoc, quod bonum hominis ad notiam multorum deducitur. ergo ad beatitudinem requiritur societas amicorum.

¶ 2 Præt. Boetius dicit, quod nullius boni sine consortio iucunda est possessio: sed ad beatitudinem requiritur delectatio: ergo etiam requiritur societas amicorum.

¶ 3 Præt. Caritas in beatitudine perficitur: sed caritas extendit se ad dilectionem Dei, & proximi. ergo videtur, quod ad beatitudinem requiratur societas amicorum.

SED CONTRA est, quod dicitur Sapient. 7. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, scilicet, cum diuina sapientia, qua consistit in contemplatione Dei: & sic ad beatitudinem nihil aliud requiritur.

Cap. 5. & 11.

RESPON. Dicendum, quod si loquamur de felicitate presentis vite, sicut Philosophus dicit in 10. * Eth. Felix indiget amicis, non quidem propter utilitatem, cum sit sibi sufficiens: nec propter delectationem, quia habet in seipso delectationem perfectam in operatione virtutis: sed propter bonam operationem, ut scilicet, eis beneficiat, & vt eos inspiciens benefacere delectetur, & vt ab eis in benefaciendo iuuetur. Indiget. n. homo ad bene operandum auxilio amicorum tam in operibus vite actiue, quam in operibus vite contemplatiue. Sed si loquamur de perfecta beatitudine qua erit in patria, non requiritur societas amicorum de necessitate ad beatitudinem: quia non habet totam plenitudinem sue perfectionis in Deo: sed ad bene esse beatitudinis facit societas amicorum.

Cap. 22. post mediū 10. 9.

Vnde Aug. * dicit 8. super Gen. ad literam, quod creatura spiritualis, ad hoc quod sit beata, non nisi intrinsecus adiuvatur aeternitate, veritate, caritate creatoris: extrinsecus vero, si adiuvari dicenda est, fortasse hoc solo adiuvatur, quod se inuicem videt, & de sua societate gaudet.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod gloria, qua est essentialis beatitudini, est, quam habet homo non apud hominem, sed apud Deum.

AD SECUNDVM dicendum, quod verbum illud intelligitur, quando in eo bono quod habetur, non est plena sufficientia. quod in proposito dici non potest: quia omnis boni sufficientiam habet homo in Deo.

AD TERTIVM dicendum, quod perfectio charitatis est essentialis beatitudini quantum ad dilectionem Dei, non quantum ad dilectionem proximi. Vnde si esset una sola anima fruens Deo, beata esset non habens proximum quem diligeret: sed supposito proximo, sequitur dilectio eius ex perfecta dilectione Dei. vnde quasi concomitanter se habet amicitia ad perfectam beatitudinem.

QVAESTIO V.

Super questionem quintam.

De adeptione beatitudinis in octo articulis diuisa.

DEINDE considerandum est de ipsa adeptione beatitudinis.

ET CIRCA hoc quaruntur octo.

¶ Primo, Vtrum homo possit consequi beatitudinem.

¶ Secundo, Vtrum vnus homo possit esse alio beator.

¶ Tertio, Vtrum aliquis possit esse in hac vita beatus.

¶ Quarto, Vtrum beatitudo habita possit amitti.

¶ Quinto, Vtrum homo per sua naturalia possit acquirere beatitudinem.

¶ Sexto, Vtrum homo consequatur beatitudinem per actionem alicuius superioris creaturae.

¶ Septimo, Vtrum requirantur opera hominis aliqua ad hoc, quod homo beatitudinem consequatur a Deo.

¶ Octauo, Vtrum omnis homo appetat beatitudinem.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum homo possit consequi beatitudinem.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod homo beatitudinem adipisci non possit.

Sicut enim natura rationalis est supra sensibilem, ita natura intellectualis est supra rationalem, ut patet per * Dion. in lib. de di. no. in multis locis: sed bruta animalia quae habent naturam sensibilem tantum, non possunt peruenire ad finem rationalis naturae, ergo nec homo qui est rationalis naturae, potest peruenire ad finem intellectualis naturae, qui est beatitudo.

¶ 2 Præt. Beatitudo vera consistit in visione Dei, quae est veritas pura: sed homini est connaturale ut veritatem intueatur in rebus materialibus, unde species intelligibiles in phantasmatibus intelligit, ut dicitur in * 3. de anima. ergo non potest ad beatitudinem peruenire.

¶ 3 Præt. Beatitudo consistit in adeptione

IN quaest. 5. aduertendum est, quod licet visio Dei per essentiam, & beatitudo formalis intellectualis creaturae coincident realiter, vt ex supradictis patet: quia tamen distinguuntur formaliter, ideo diuersa sunt quaesita ista formaliter a quaesitis in prima parte, quaest. 12. Decuit enim tam perfectum doctorem complere omnia formaliter. Nihil igitur est superfluum.

Super Quaestione quinta Arisculum primum.

IN hoc artic. 1. q. 5. nota, quod author ex duobus capacitatibus hominis respectu perfecti boni ostendens, alteram naturalem, quod hic experimus, scilicet cognitionem ipsius Dei vniuersalis & summi boni, qua ex studio acquirimus, dum cognoscimus Deum esse eum, qui si videretur, beater & appetitu qualescunq; in ipso Deo quiescendi; alteram quodammodo naturalem, quod probamus, scilicet, quod omnis intellectus est capax (quis remote) diuinae visionis ex hoc ipso quod intellectus est.

Cap. 9.

Text. 19.

ptione summi boni : sed aliquis non potest peruenire ad summum, nisi transcendat media. cum igitur inter Deum, & naturam humanam media sit natura angelica, quam homo transcendere non potest, videtur quod non possit beatitudinem adipisci.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. 93. Beatus homo, quem tu erudieris Domine.

RESPON. Dicendum, quod beatitudo nominat adeptionem perfecti boni. Quicumque ergo est capax perfecti boni, potest ad beatitudinem peruenire. Quod autem homo boni perfecti sit capax, ex hoc apparet, quod eius intellectus potest comprehendere vniuersale, & perfectum bonum, & eius volentia appetere illud: & ideo homo potest beatitudinem adipisci. Apparet etiam idem ex hoc, quod homo est capax visionis diuinae essentiae, sicut in 1. habitum est: in qua quidem visione perfectam hominis beatitudinem consistere diximus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod aliter excedit natura rationalis sensitiua, & aliter intellectualis rationalem. Natura enim rationalis excedit sensitiuam quantum ad cognitionis obiectum, quia sensus nullo modo potest cognoscere vniuersale, cuius ratio est cognoscitiua: sed intellectualis natura excedit rationalem quantum ad modum cognoscendi intelligibilem veritatem. Nam intellectualis natura statim apprehendit veritatem, ad quam rationalis natura per inquisitionem rationis pertingit, ut patet ex his quae in 1. dicta sunt: & ideo ad id quod intellectus apprehendit, ratio per quendam motum pertingit. vnde rationalis natura consequi potest beatitudinem, quae est perfectio intellectualis naturae: tamen alio modo quam angeli. Nam angeli consecuti sunt eam statim a post principium suae cognitionis: homines autem per tempus ad ipsam perueniunt. sed natura sensitiua ad hunc finem nullo modo pertingere potest.

AD SECUNDUM dicendum, quod homini secundum statum praesentis vitae, est connaturalis modus cognoscendi veritatem intelligibilem per phantasmata: sed post huius vitae statum habet alium modum connaturalem, ut in 1. dictum est.

AD TERTIUM dicendum, quod homo non potest transcendere angelos gradu naturae, ut scilicet naturaliter sit eis superior: potest tamen eos transcendere per operationem intellectus, dum intelligit aliquid super angelos esse, quod homines beatificat: quod cum perfecte consequetur, perfecte beatus erit.

ARTICVLVS II.

Utrum vnus homo possit esse beator altero.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod vnus homo alio non possit esse beator. Beatitudo enim est premium virtutis, ut Philosophus dicit in 1. Ethic. sed pro operibus virtutum omnibus aequalis merces redditur: dicitur enim Matthei 20. quod omnes qui operati sunt in vinea, acceperunt singulos denarios: quia ut dicit Greg. aequalis aeternae vitae retributionem sortiti sunt. ergo vnus non erit beator alio. ¶ 2. Praet. Beatitudo est summum bonum: sed summo non potest esse aliquid maius. ergo beatitudine vnus hominis non potest esse alia maior beatitudo. ¶ 3. Praet. Beatitudo cum sit perfectum, & sufficiens bonum, desiderium hominis quietat: sed non quietatur desiderium, si aliquid bonum deest, quod suppleri possit. si autem nihil deest quod suppleri possit, non poterit esse aliquid aliud maius bonum. er-

go vel homo non est beatus: vel si est beatus, non potest alia maior beatitudo esse.

SED CONTRA est, quod dicitur Io. 14. In domo patris mei mansiones multae sunt: per quas, ut Aug. dicit, diuersae meritorum dignitates intelliguntur in vita aeterna. Dignitas autem vitae aeternae, quae pro merito datur, est ipsa beatitudo. ergo sunt diuersi gradus beatitudinis, & non omnium est aequalis beatitudo.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, in ratione beatitudinis duo includuntur, scilicet, ipse finis vltimus, qui est summum bonum, & adeptio, vel fructio ipsius boni. Quantum igitur ad ipsum bonum, quod est beatitudinis obiectum & causa, non potest esse vna beatitudo alia maior, quia non est nisi vnum summum bonum, scilicet Deus, cuius fruitione homines sunt beati: sed quantum ad adeptionem huiusmodi boni, vel fructionem, potest aliquis alio esse beator: quia quanto magis hoc bono fruatur, tanto beator est. Contingit autem aliquem perfectius frui Deo, quam alium ex eo, quod est melius dispositus, vel ordinatus ad eius fructionem, & secundum hoc potest aliquis alio beator esse.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod vnitas denarii significat vnitatem beatitudinis ex parte obiecti: sed diuersitas mansionum significat diuersitatem beatitudinis secundum diuersum gradum fructionis.

AD SECUNDUM dicendum, quod beatitudo dicitur esse summum bonum, in quantum est summi boni perfecta possessio, siue fructio.

AD TERTIUM dicendum, quod nulli beato deest aliquid bonum desiderandum, cum habeat ipsum bonum infinitum, quod est bonum omnis boni, ut Aug. dicit: sed dicitur aliquis alio beator ex diuersa eiusdem boni participatione. Additio autem aliorum bonorum non auget beatitudinem: vnde Aug. dicit in 5. confes. Qui te, & alia nouit, non propter illa beator: sed propter te solum beatus.

ARTICVLVS III.

Utrum aliquis in hac vita possit esse beatus.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur quod beatitudo possit in hac vita haberi. Dicitur enim in Psal. 118. Beati immaculati in via, qui ambulantes in lege Domini: hoc autem in hac vita contingit. ergo aliquis in hac vita potest esse beatus.

¶ 2. Praeterea. Imperfecta participatio summi boni non adimit rationem beatitudinis, alioquin vnus non esset beator alio: sed in hac vita homines possunt participare summum bonum cognoscendo, & amando Deum, licet imperfecte. ergo homo in hac vita potest esse beatus.

¶ 3. Praet. Quod ab omnibus dicitur, non potest totaliter falsum esse. Videtur enim naturale, quod in pluribus est, natura autem non totaliter deficit: sed plures ponunt beatitudinem in hac vita, ut patet per illud Psal. 143. Beatum dixerunt populum cui haec sunt, scilicet, praesentis vitae bona. ergo aliquis in hac vita potest esse beatus.

SED CONTRA est, quod dicitur Iob. 14. Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miserijs: sed beatitudo excludit miseriam. ergo homo in hac vita non potest esse beatus.

RESPON. Dicendum, quod aliquis beatitudinis participatio in hac vita haberi potest: perfecta autem & vera beatitudo non potest haberi in hac vita. & hoc quidem considerari potest dupliciter. Primum quidem ex ipsa communi beatitudinis ratione. Nam beatitudo, cum sit

De 5. virgine capit. 26. tracta. 67. in 10. ante medium to. 9.

q. 1. ar. 8. & q. 2. art. 7.

Epist. 56. par. ante medium. 10. 2. & 13. de tri. c. 7. 10. 3. Li. 5. conf. c. 4. cir. prin. tom. 1.

In far. 5. cor. & q. 63. ar. 16. cor. & 3. di. 27. q. 2. ar. 2. cor. & 4. dif. 49. q. 1. ar. 2. q. 2. ad 5. Et ver. q. 14. ar. 2. cor. Et 1. Eth. lect. 16. fin.

q. 15. art. 1.

D. 752.

q. 79. ar. 8.

D. 150.

D. 150.

q. 74. art. 7. & q. 89. art. 1.

4. d. 49. q. 1. art. 4. q. 2. Ch. 2. 10. 5.

Hom. 19. in euange. par. ante me.